

A. J. Guépin

Den Helder, 2 mei 1898 - Eindhoven, 13 augustus 1964

In de vele literatuur, welke de laatste tijd is verschenen over de onderneming en het ondernemerschap en over de vele vraagstukken, welke daarmede verband houden, wordt verhoudingsgewijs maar weinig gezegd over de ondernemer zelve. Wel werden somtijds enkele algemene vage aanduidingen gegeven van de eigenschappen, waarover een ondernemer zou moeten beschikken en werden enkele aspecten van diens taak belicht. Doch bij die algemeenheden bleef het meestal. Te begrijpen is dit wel; juist uit die literatuur is wel gebleken, hoe uiterst moeilijk het is, over "de onderneming" in algemeen geldende, duidelijke termen te spreken; geheel onmogelijk wordt dit zodra "de ondernemer" het onderwerp wordt. Wellicht is de verklaring hiervoor dat, hoezeer de onderneming, en zeker de grotere, geïnstitutionaliseerd moge zijn - zoals dat tegenwoordig heet - toch op iedere afzonderlijke onderneming een eigen individueel stempel wordt gedrukt door hen, die telkens met de leiding daarvan zijn belast. En dat zou ons mogen leiden tot de gevolgtrekking, dat men "de ondernemer" wellicht veel beter kan leren kennen uit de levensloop van hen, die tot deze taak werden geroepen. Misschien rijst dan uit de veelheid dezer voorbeelden voor de toeschouwer een beeld op van wat iemand werkelijk tot ondernemer doet worden. Ofschoon in het onderstaande slechts met enkele woorden Mr. Anthony Johannes Guépin herdacht kan worden, toch moge de korte beschrijving van zijn levensloop en van zijn persoon een bijdrage leveren voor het verstaan van een maatschappelijke figuur, de moderne ondernemer, welke eerst in de loop van deze eeuw haar volle ontplooiing en betekenis heeft verkregen. Anthony Johannes Guépin werd op 2 mei 1897 in Den Helder geboren; na een gymnasiale opleiding studeerde hij aan de Rijksuniversiteit te Leiden. Zowel in de studentensamenleving als in de academische wereld heeft hij op verschillende wijzen tijdens zijn jaren in Leiden actief meegedaan, zonder zeer uitgesproken op de voorgrond te treden. Na de voltooiing van zijn studie was hij gedurende enkele jaren advocaat te Amsterdam; hij zelf beschouwde deze jaren als de vormende grondslag voor zijn latere carrière. Op 15 mei 1925 trad hij in dienst der NV Philips' Gloeilampenfabrieken te Eindhoven. Ook daar begon hij zijn loopbaan niet spectaculair; op de hem typerende, degelijke wijze bekwaamde hij zich voor de taak welke hem werd opgedragen en door zijn prestaties klom hij na verloop van enkele jaren enige treden hoger op de vennootschappelijke ladder. Een eerste bekroning verwierf hij, toen hij op 19 juni 1939 benoemd werd tot secretaris der vennootschap, hetgeen inhield, dat hem met ingang van 1 juli 1939 de leiding van die afdelingen der onderneming werd toevertrouwd, welke zich in het bijzonder bezighielden met vraagstukken van contractrecht en vennootschapsstructuur, met problemen van octrooi- en merkenrecht en met alle vraagstukken van algemene aard, welke als bestuurlijk gekwalificeerd zouden kunnen worden. Nadien werden hem steeds meer taken toevertrouwd en werden zijn verantwoordelijkheden voortdurend groter; per 3 april 1946 werd hij benoemd tot lid van de Raad van Bestuur en met ingang van 1 januari 1957 werd hij opgenomen in wat men zou kunnen noemen het seniorenconvent van de Raad van Bestuur, het Presidium geheten, welks leden in 1958 de titel vice-president der onderneming kregen. In deze na-oorlogse periode ontplooiden zich eerst ten volle zijn grote gaven van hoofd en hart. Zijn wijsheid en takt stempelden hem tot de fijnzinnige diplomaat, die zowel bij interne besprekingen als bij onderhandelingen met derden kans zag ogenschijnlijk grote tegenstellingen te overbruggen, die collega's en medewerkers wist te inspireren en die op bescheiden doch weloverwogen wijze zijn bijdrage leverde tot de uitbouw van het wereldconcern waaraan hij zich had verbonden. Het lag dan ook voor de hand dat, toen ook voor Guépin het ogenblik van terugtreden was aangebroken, de banden niet geheel werden verbroken, maar dat hij benoemd werd tot commissaris der vennootschap; daarnaast bleef hij lid van de Raad van Beheer van de NV Gemeenschappelijk Bezit van Aandeelen N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken. Deze beide functies stelden hem in staat op

groter afstand toch nog deel te hebben aan de leiding van de onderneming, welke hem zo dierbaar was geworden. Hetgeen in de loopbaan van Guépin opvalt, is dat hij door een voortdurende verdere ontplooiing en verdieping van zijn talrijke gaven een adequate en passende groei zijner verantwoordelijkheden meemaakte. Guépin verenigde in één persoon niet alleen een helder inzicht in juridische vraagstukken en een groot begrip voor problemen van bestuurlijke aard, doch ook in hoge mate een gevoel voor juiste verhoudingen. Zijn zeer kunstzinnige aard en brede algemene eruditie zullen met name dit gevoel voor maat en verhouding geschraagd hebben. Van een bekwaam bedrijfsjurist met veel tact, groeide hij in de loop der jaren uit tot een diplomatiek bestuurder, wiens eerste taak het niet is, steeds her- en derwaarts te reizen en bijzonder druk bezig te zijn, doch wiens belangrijkste verantwoordelijkheid het is, mede die grote gemeenschap van mensen te besturen, welke de huidige grote onderneming is. Zijn mensenkennis, zijn grote ervaring in binnen- en buitenlandse industriële aangelegenheden, zijn inzicht in menselijke verhoudingen, zijn wijs en daardoor meestal mild - doch immer zeer positief - oordeel, zijn afstandnemen tot de dingen van alledag en toch immer medespeler blijvend, dat alles mogelijk gemaakt door een sterk gevoel voor humor, zonder ooit sarcastisch of ironisch te zijn, stempelden hem tot een ware, moderne, ondernemer, die in belangrijke mate ook bestuurder is. Uiteraard is hiermede niet iedere ondernemer of "de ondernemer" getekend; Guépin was zeker niet de man, die met grote energie nieuwe bedrijven uit de grond stampte, die nieuwe fabrieken stichtte of vreemde markten veroverde. Om deze dingen zo tot stand te brengen, dat zij duurzaam zijn, is echter meer nodig dan alleen maar energie. Guépin omschreef dit zelf in een prae-advies over "De taak van Nederland ten aanzien van de ontwikkelingslanden", uitgebracht voor de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel - van welker bestuur hij gedurende vele jaren deel uitmaakte voor het Departement Oost-Brabant - in de volgende passage: "Veerkracht, zuinigheid, spaarzin - overleggen en overleggen - verantwoordelijkheid en volwassenheid in het onder ogen zien en aanvaarden van risico's: dit zijn eigenschappen die alleen werkelijk tot ontplooiing komen bij onafhankelijke ondernemers, van dorpssmeden tot importeurs/groothandelaren. Deze eigenschappen vormen bovendien de ruggegraat van de nationale economie". Niemand, die in deze tijd met de leiding van een moderne grote onderneming is belast, verenigt meer in zich al die eigenschappen welke "de ondernemer" typeerden toen de industrie nog in haar opbouwperiode was. De moderne grote onderneming - en deze behoeft werkelijk niet zo groot te zijn als diegene, waaraan Guépin zo veel jaren zijn beste krachten gaf - kan alleen dan goed geleid worden, indien dit geschiedt door een, uiteraard niet al te grote, groep van mensen, welke in zich die eigenschappen verenigt, welke als, men zou haast zeggen, specialiteiten van wat de oorspronkelijke ondernemer in wezen bezat, zijn uitgegroeid en tot volle wasdom gekomen. De gave, om in een dergelijke groep samen te werken, bezat Guépin in hoge mate. Het begrip voor de moeilijkheden en de problemen van de medeleden van zo'n groep, het luisteren naar en het overdenken van hun standpunten en het daarna daadwerkelijk medewerken aan de synthese, welke tot de besluitvorming leidt, het zijn alle gaven, welke de moderne ondernemer, die in hoge mate ook bestuurder is, karakteriseren. In die zin was Guépin een waardig regent van de oude stempel in de moderne tijd; het is dan ook niet verwonderlijk, dat toen Guépin zijn functie als lid van de Raad van Bestuur neerlegde, een zijner vrienden hem in een toespraak typeerde met deze simpele woorden: "Gij waart steeds een zakelijk edelman".

J.R. Schaafsma

Bron: *Economisch-Historisch Jaarboek* 30 (1965) 323-325.